

Miss Silence

Op zoek naar wat ontwerpen kan zijn in relatie tot elkaar, in relatie tot de stilte en in relatie tot de publieke ruimte?

Met dertien gingen we op zoek naar iets wat stilte heet, op een plek in Gent op een boogscheut van het dagelijkse studentenbestaan. Een zoektocht met ongekende parameters. Het 'Rabot' gekend van naam maar ongekend van inborst. 'Stilte' een begrip waar nood aan is, maar afwezig in zijn concreetheid. Tenslotte een groep van dertien, reeds drie jaar medestudenten, maar nog nooit zo dicht bij elkaar in het ontwerpproces. Hoe los je een wiskundige formule op met drie onbekende?

'Urban Silence II' was en is nog steeds een open proces, geëvolueerd tot een evenwichtsoefening in het zoeken naar het gemeenschappelijke versus de individuele stilte, en een oefening in het gemeenschappelijk versus het individueel ontwerpen. Het is de kracht van 13 individuele ontwerpers, die er voor gezorgd heeft dat er tien projecten zijn ontstaan. Abstract onderzoek, publieke interventies en verstilte beelden allen een persoonlijke kijk naar wat stilte kan zijn in relatie tot het 'Rabot' en in relatie tot ieder individu. Het is de kracht van het 'Rabot' als sociale buurt/gemeenschap, die er voor gezorgd heeft, dat deze tien ontwerpen zich presenteren als één project, als één wandeling in de publieke ruimte. Het is tenslotte de kracht van de groep en de kracht van het 'Rabot' samen, die het individuele terug hebben samengebracht in een gemeenschappelijke elfde ontwerp, 'de spiraal'. De rode stoel ontstaan als een snelle actie is, doorheen het proces de rode draad geworden van dit project en geëvolueerd tot een spiraal van stoelen. Een publiek meubel waar het individueel kijken op de omgeving zich ontwikkelt tot een op elkaar gerichte ruimte. Stilte niet als de afwezigheid van geluid, maar als het in gemeenschap op elkaar gericht zijn. Het groeiproces van individueel naar gemeenschappelijk en de vrijheid ergens in-between te mogen vertoeven. De spiraal als symbool van dit project, als ruimtelijk antwoord, als groepsproject, als aanzet naar de toekomst.

'Urban Silence II' niet als het oplossen van een formule met drie onbekenden, maar als het ontstaan van de spiraal als perfecte meetkundige figuur, waar stilte en wiskunde in natuurlijke schoonheid bij elkaar komen.

Geert Peymen

VOORWOORD

De opdracht werd gestart met de intentie om met heel de groep één ontwerp te maken. Om het hele gebeuren op gang te krijgen, kreeg iedereen de taak om individueel een plek in het Rabot te zoeken en daar een beginontwerp rond te maken. Tijdens de workshopweek werden die ontwerpen aan elkaar voorgelegd en besproken. We merkten al snel dat de groep vrij verschillende meningen had omtrent stilte en wat dit voor iedereen kan betekenen. Hierdoor besloten we om toch de individuele ontwerpen verder te zetten en het groepsontwerp achterwege te laten. De mensen met een gelijkaardige visie mochten wel samen een groepje vormen indien zij dit wilden. Hieruit zijn negen ontwerpen ontstaan.

stiltepluktuin in de stad

Hallo, ik ben Pauline Vanhoorne. Tijdens een wandeling in het Rabot viel mijn oog toevallig op dit bovenstaand doodlopend straatje. Dit was mijn eerste ontmoeting met de stilte in de stedelijke context. Ik was er niet zozeer naar opzoek, ik werd er plots mee geconfronteerd. Het steegje is gelegen in de Maria Theresiastraat, een straat die uitgeeft op de kerk in de Wondelgemstraat. Hetgeen mij zo intrigeert aan deze plek is de apartheid/eenheid van de huizen. Overal in het Rabot is er een bepaalde vaste structuur in de woningen terug te vinden, maar hiér zijn ze allemaal identiek, volgens een vast ritme. Dit geeft mij een gevoel van rust - géén chaos. De stilte in dit openbaar -maar met een hogere drempel te betreden- straatje is ook terug te vinden in het kleurgebruik en de materialen.

Na verder ruimtelijk onderzoek en analyse ontstond een vergelijking met de kloostertuin. Het gróte verschil met de kloostertuin is dat deze ruimte hier slechts aan 3 zijden begrensd is, in de kloostertuin zijn álle zijden begrensd. Wat als deze ruimte ook een totale begrenzing krijgt, als het een interieur wordt? De ruimte bezit verscheidene contrasten; welke ingrepen/toevoegingen dienen er te gebeuren om deze ruimte meer te laten leven? Om aan de behoeftes te voldoen van de bewoners, de samenhang te vergroten? Ontstaat er een ritueel...?

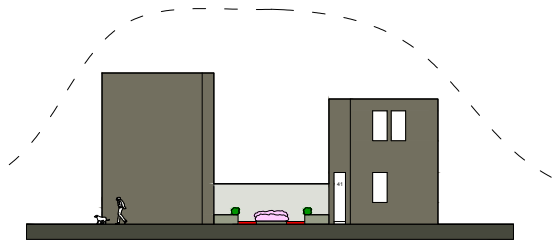

beperkte maten - oneindige ruimte
 massa van de wanden - ruimte van de tuin
 onzichtbaarheid van de buitenwereld - blik op de hemel

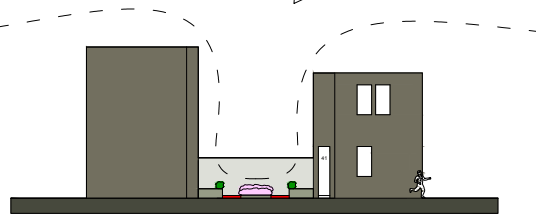

‘Ooit en waarschijnlijk binnenkort, zal er behoefte zijn aan wat vooral onze grote steden ontbreekt: stille en ruime uitgestrekte plaatsen om na te denken, plaatsen met hoge lange zuilengangen voor slecht of al te zonnig weer, waar geen gedruis der omroepers doordringt... Nieuwe bouwwerken en plantsoenen, die als geheel de verhevenheid van de bezinning en het terzijde zijn uitdrukken... Wij willen ons in steen en plant vertaald zien, wij willen in onszelf gaan wandelen, wanneer wij in deze tuinen en hallen wandelen.’

Friedrich Nietzsche, 1882

'Binnen en buiten, aarde en hemel vallen samen in de omsloten tuin. Het gebouw is als het ware opgetrokken uit het massief van de aarde, met de tuin als een holte daarin. De onbeperkte ruimte van de hemel dringt door in de tuin en neemt de tuin in zich op.'

'De omsloten tuin' - Rob Aben, Saskia de Wit

Kleurrijke stilte

herdenking, ruïne, hergebruik

Mijn naam is Laurent Cammaert en mijn project is de herrinering van een ruïne.

De sloopwerken van de eerste Rabottoren zijn ondertussen al een tijdje aan de gang, maar voor het eerst in enkele maanden tijd wordt het visueel ook echt zichtbaar. Met het verwijderen van de gevelpanelen krijgen we de interieurs te zien van de vele woonkamers. De vaak felle kleuren van het behangpapier of de geverfde muren worden ingekaderd door het strak ritme van de ruimtes. Bijna een abstract kunstwerk. De bedoeling is om deze kleuren te gaan registreren, en deze te integreren in de toekomst. Dit kan zowel in een interieur als in designvoorwerpen. Het hele project weerspiegelt het verleden, heden en toekomst. Hierdoor zullen de Rabottorens nooit vergeten worden, waardoor het later een symbolische waarde en erkenning zal krijgen.

“Aangezien het aantal kleuren en vormen oneindig is, zijn ook de combinaties oneindig en tegelijkertijd de werkingen. Dit materiaal is onuitputtelijk”.

“Wassily Kandinsky”

Vanuit een kleur, schilderij of behangpapier kunnen verschillende voorwerpen een nieuw leven krijgen. Het leven dat de Rabottorens ooit hadden, worden weer-spiegeld in toekomstige designstukken en interieurs. Zo zullen de Rabottorens die ooit de lelijkste gebouwen van gent werden genoemd, herinnerd worden als een kleurrijk taffereel die het rabot voor eventjes heeft kunnen op-fleuren

Stiltecatalogus

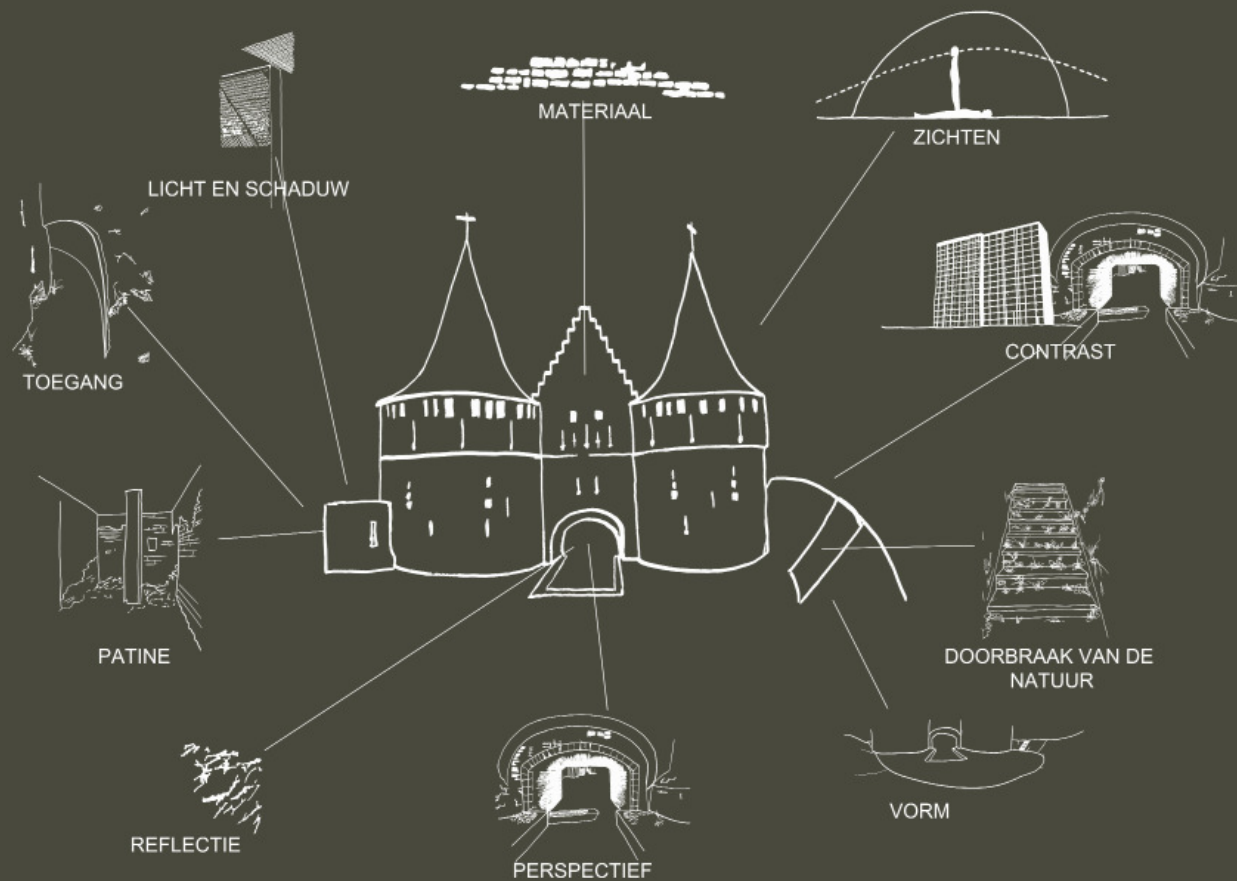
Wij zijn Evelyne Van de Sype en Gaelle Mys. Ons ontwerp vind plaats bij de kleine Rabot-torentjes. Deze locatie is voor ons een unieke locatie in Gent waar men tot rust en stilte kan komen en de drukte van de dagelijkse realiteit even achter je kan laten.

Enerzijds heb je de drukte van het verkeer, het zicht op de hoge torens en dus de werkelijke realiteit waar we dagelijks mee geconfronteerd worden in ons leven. Draai jezelf om en je komt terecht in een bijna idyllische wereld. Met het zicht doorheen de tunnel van de historische Rabot-torentjes, waar het water doorheen vloeit en in de verte een treurwilg neerstrijkt, laat je de confronterende werkelijkheid letterlijk en figuurlijk achter je.

Door dit opvallend contrast zijn we ons gaan verdiepen in wat er nodig is om een stilte plek in zijn stedelijke, drukke omgeving te verkrijgen.

We gingen op zoek naar de ingrediënten van 'Urban Silence'. Aan de hand van een casestudy van deze bijzondere locatie zijn we elementen zoals vorm, licht, reflectie, perspectief, contrast, toegankelijkheid, ... gaan isoleren en onderzoeken.

Onze bevindingen werden gebundeld en resulteren in een 'stilte catalogus'.

De toekomstige herinnering

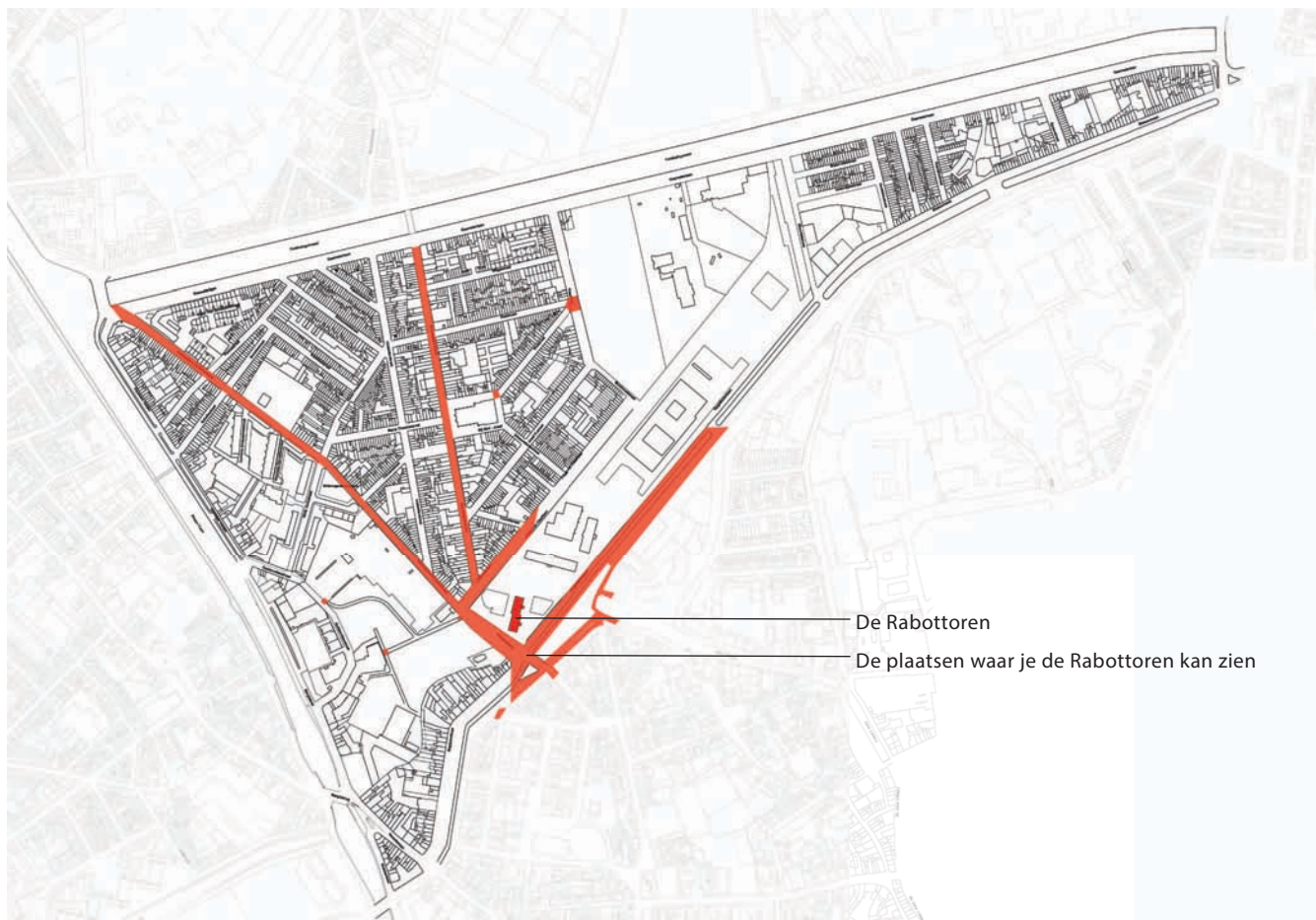

Hallo,

Ik ben Elide en net als alle andere studenten werkte ik dit semester aan een project rond de Rabotwijk. Stille was het thema, ik moest wel even zoeken naar wat stilte voor mij zou kunnen betekenen. Ik geef toe, het thema was voor mij een moeilijke noot om te kraken. Ik kan moeilijk blijven stil zitten, stiltes moeten zo snel mogelijk doorbroken worden en er te hard over nadenken, deed behoorlijk pijn. Maar via een lange zoektocht naar wat stilte zou kunnen betekenen zowel in groep als individueel, kreeg ik resultaat en kwam ik tot mijn eigen stilte.

Mijn project gaat over de toekomstige herinnering. In de Rabotwijk staan 3 grote sociale appartementsblokken (ook wel de Rabottorens genoemd) uit de jaren 70. Een van de torens zijn ze aan het afbreken, ook de andere twee verdwijnen binnen enkele jaren. Ze dragen veel herinneringen met zich mee en fungeren door hun hoogtes als oriëntatiepunten van het Rabot. Mijn project speelt zich af rond de eerste toren, diegene die nu al wordt afgebroken. De toren is als een soort "stille monument". Steen per steen, zeer langzaam wordt hij afgebroken. Het lijkt wel een soort eerbetoon. De toren straalt een enorme kracht uit maar tegelijkertijd wordt hij ook zeer fragiel. Ik heb geprobeerd die stilte visueel te krijgen door de herinnering voor later, nu al vast te leggen. Dat is nu mijn stilte, namelijk de toekomstige herinnering.

De Rabottoren

De plaatsen waar je de Rabottoren kan zien

Stilte in Beeld

Ilse Hessel

Stilte was iets waarbij ik nog niet stil gestaan had voor ik aan deze opdracht begon. Tijdens de opdracht begon ik stilaan mijn eigen visie te ontwikkelen. Ik stelde mij de vraag wat is stilte nu voor mij? Heb ik stilte nodig?

In mijn zoektocht kwam al snel naar boven dat ik stilte zeker en vast nodig heb. Dit heeft ieder mens nodig, ook al staan we er niet bij stil. Hieruit vloeide voort dat ik iets wou doen waarmee ik mensen wou aanzetten tot nadenken over stilte.

Voor mij is stilte mentaal alleen zijn, maar fysiek samen in de publieke ruimte.
Afstand nemen en kijken maar tegelijk wegdromen en afstand nemen van wat rond mij is...

Zo kwam ik tot de methodiek om met foto's telkens afstand te nemen. De rode stoel in mijn foto's stelt dingen in vraag, wekt nieuwsgierigheid op, gaat confrontaties aan, gaat dialoog aan ... Met een foto kan je een specifieke blik, beeld, perspectief vast leggen, zo wil ik de mensen de bekende buurt op een andere manier laten bekijken en beleven.

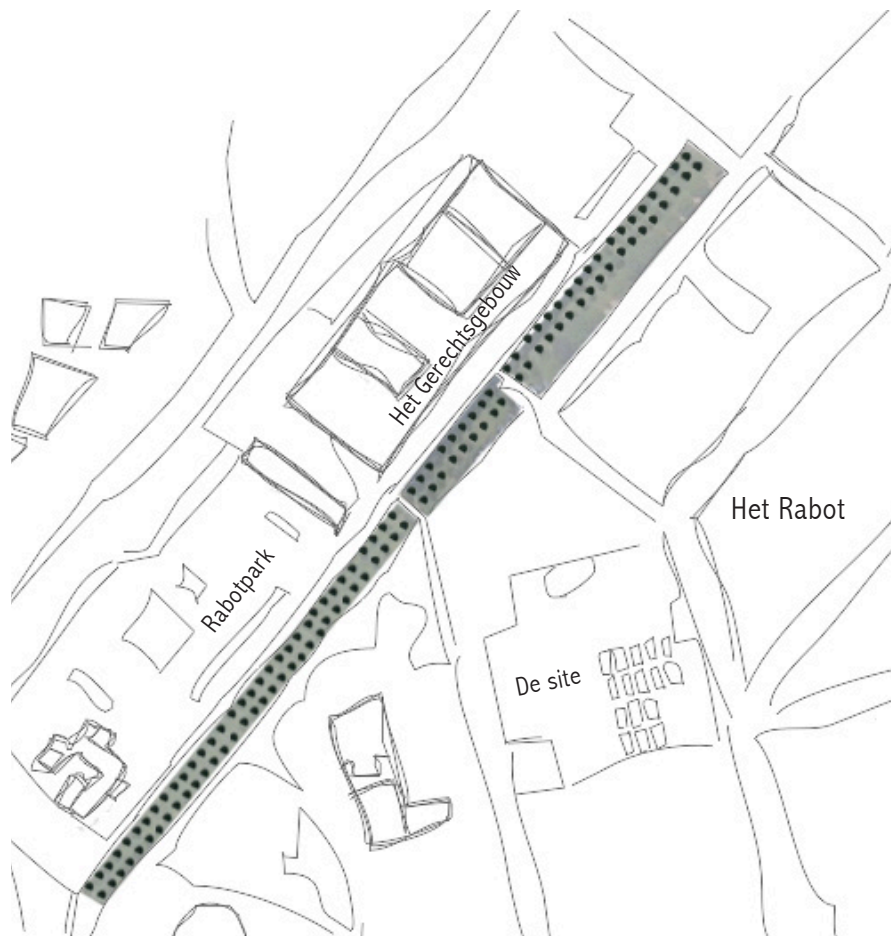

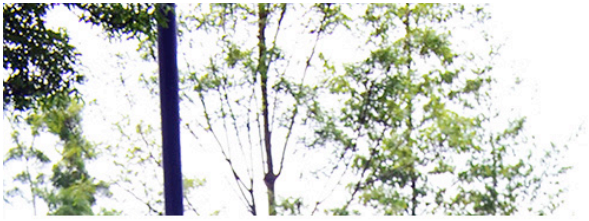

Een spoor van stilte

Hallo, Ik ben Jana. In het stedelijke gebied 'Rabot' te Gent werd ik steeds aangetrokken tot de groene zone aan de rand van de wijk, het Rabotpark. Achter het 'nieuwe' Gerechtsgebouw vind je een grasstrook tussen 2 bomenrijen. Voor mij ontstaat stilte in het Rabot door te wandelen. Wandelen haalt de haast uit je hoofd. Wanneer je iets langer te voet gaat gaan je zintuigen anders waarnemen en kom je in een soort roes terecht. Dit is voor mij stilte. De omgeving is hierbij ook belangrijk. De bomen zijn een vaste structuur en het perspectief biedt een eindeloos zicht. Ik wil jullie graag mijn gekozen plaats en wandeling tonen aan de hand van een spoor, mijn spoor. Een spoor dat ontstaan is door te wandelen. Een opzettelijk spoor. Ik wil jullie meenemen in het ritme van mijn wandeling, mijn stilte. Stilte is iets waar je onbewust en bewust nood aan kan hebben. Stilte is voor mij iets tijdelijk. Mijn spoor is een markering van mijn aanwezigheid maar dit spoor vervaagt of verdwijnt. Dankzij de witte pluizen van de paardenbloem in het gras werd het pad van het spoor duidelijker, maar deze bloeien niet lang of ze verdwijnen door de regen. Door middel van foto's heb ik een permanentere opname gemaakt.

Ik zocht een lijn die ik kon volgen

Een lijn die een weg was

Een weg die een doel is

Ik wandelde heen

Ik wandelde terug

Het gras ging liggen

Ik zag een lijn

Een spoor van stilte

Verweerde Stilte

Sabi, textuur die verbaast?

Ik ben Pieter-Jan Eggermont. Mijn project heeft zich vooral ontwikkeld in de “Nieuwe Molens” in de Rabotwijk. Wat mij het meeste intrigeerde was architecturale stilte. Gebouwen waar niet meer de mens de controle over houdt maar de verwerking, de zoektocht van elk element om terug af te breken naar zijn oorspronkelijke vorm. Deze zoektocht van de elementen levert telkens een intrigerende textuur, een bepaalde schoonheid in imperfectie op. Mijn interesse in deze onbeheerste vormen leidde me naar de Japanse leer van Wabi-Sabi. Wabi staat voor het spirituele of de manier van leven. Sabi voor het materiële of hoe het eruit ziet. Ze zijn telkens op zoek naar de schoonheid in alles wat niet conventioneel is, imperfect. In dit project heb ik getracht deze schoonheid, fragiliteit in textuur en vorm in beeld te brengen. Hoe ziet het eruit? Wat brengt het teweeg als je de afstand wegneemt en naar het detail kijkt? Wat zorgt voor de stilte in de verwerking? Is het de schaal, verbazing, de kleur, het proces? Als vervolg hierop heb ik getracht deze elementen te gebruiken in een ontwerp of installatie. Dit als een onderzoekende oefening in het herbestemmen en renoveren van een bestaande ruimte zonder de bestaande kwaliteit en fragiliteit te verliezen.

Door het kadreren van een bepaald element krijgt de textuur, hoe klein ook de volle aandacht. Met deze fotoreeks toon ik graag hoe het natuurlijk proces van alle dingen en elementen je kan verbazen, prikkelen, vervullen, stil kan maken. De texturen verdwijnen, als je er niet naar zoekt, in het onbewuste. Je wordt ze pas echt gewaar door er specifiek naar te kijken.

De kleur en het licht zijn telkens zacht, het is de kleur van rust. Een warm grijs, aardse, natuurlijke kleuren. De kleuren en het zachte natuurlijk licht zorgen er als het ware voor dat de geest ontprikkelt, de kans krijgt stil te worden.

Stil worden heeft vaak te maken met een “state of mind” waarbij men eerst de externe parameters tegen komt. Ontprikken van het alledaagse is daardoor noodzakelijk. Daarnaast moet er een soort van veiligheid zijn, geborgenheid. De geest zoekt naar iets nieuws om zich toch te prikkelen. Wanneer het gevonden wordt in schoonheid, in iets boeiend, zowel in jezelf of in het externe ontstaat een vervullend gevoel. Dat gevoel verbindt mij met mijn omgeving en mezelf. Dit gevoel maakt me stil.

Bronnen:

L. Koren, Wabi-Sabi, for artist, designers, poets & philosophers, Imperfect Publishing, Point Reyes, California 2008

A. Vervoordt, In het spoor van Sabi, Lannoo, Tielt 2010

Sociale stilte

Ontmoeten op de Site

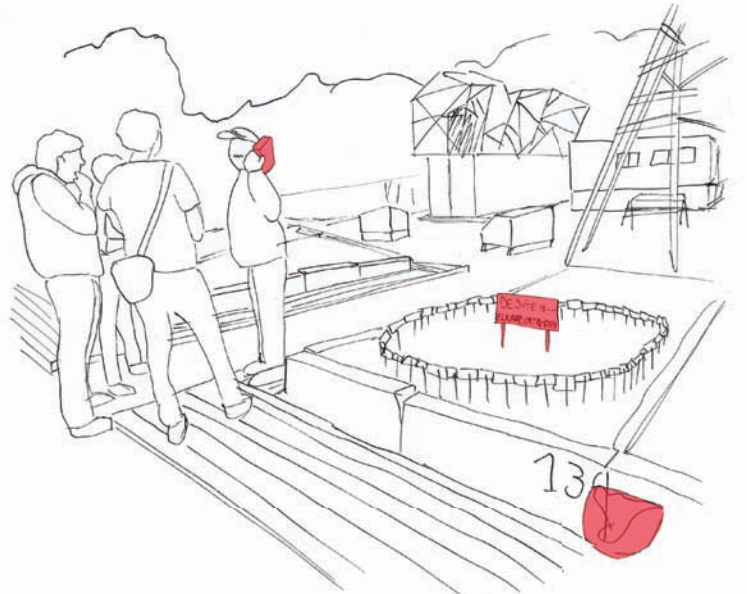

Hallo, ik ben Margriet. Ik zit nu in mijn laatste jaar bachelor interieurarchitectuur en werk tijdens de opdracht Urban Silence II' rond een speciale soort stilte. Stilte ga ik niet zoeken in de natuur, op mooie plaatsen of ergens alleen op een bankje. In het Rabot is er een oud industrieterrein dat tijdelijk wordt ingevuld met een plaats waar de bewoners kunnen tuinieren, voetballen, spelen, babbelen en nog zoveel meer. Deze unieke plek sprak mij aan door de spontane, sociale en uitnodigende aanpak. Ik leerde hier mensen kennen, Belg of niet, en kwam elke keer weer liever en liever terug naar de Site. Zelf zit ik op kot in het Rabot en daarom is mezelf inburgeren in de Site voor mij een vorm van stilte. Wanneer de zon schijnt en alle mensen beginnen werken in hun eigen tuintje of stadstuin, hangt er zo'n speciale sfeer waar ik mezelf direct thuis voel. Mensen spreken mij spontaan aan, komen een praatje maken, geven tips over hoe ik mijn eigen tuintje moet onderhouden of knikken eens vriendelijk goeiedag. Wel, dat is voor mij nu eens een vorm van stilte.

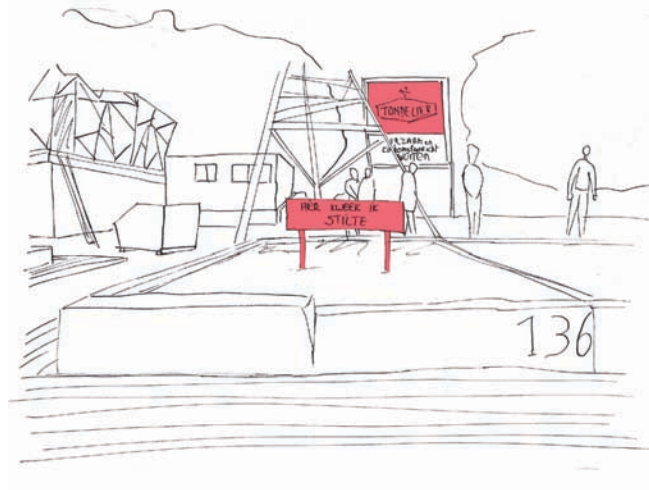
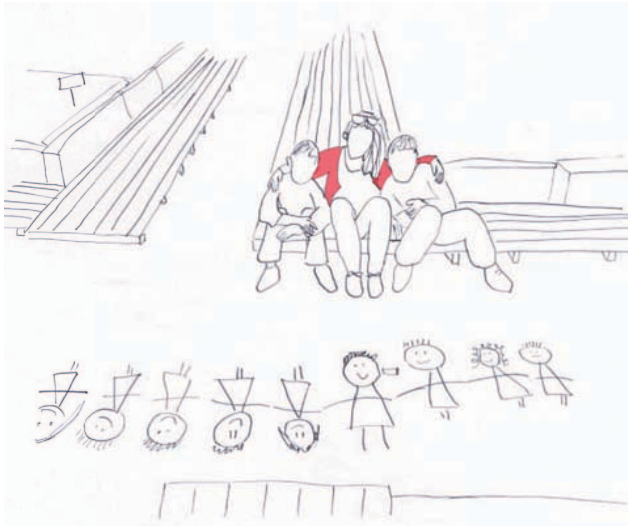

Hoe kon ik nu zo goed en snel mogelijk een echte Sitenaar worden?
 Een tuintje huren, dat was de oplossing!
 Ik verzamelde 150 Torekes bij elkaar,
 een speciale munt die gebruikt wordt binnen het Rabot.
 Vanaf 9 april 2014 was tuintje 136 een jaar van mij.

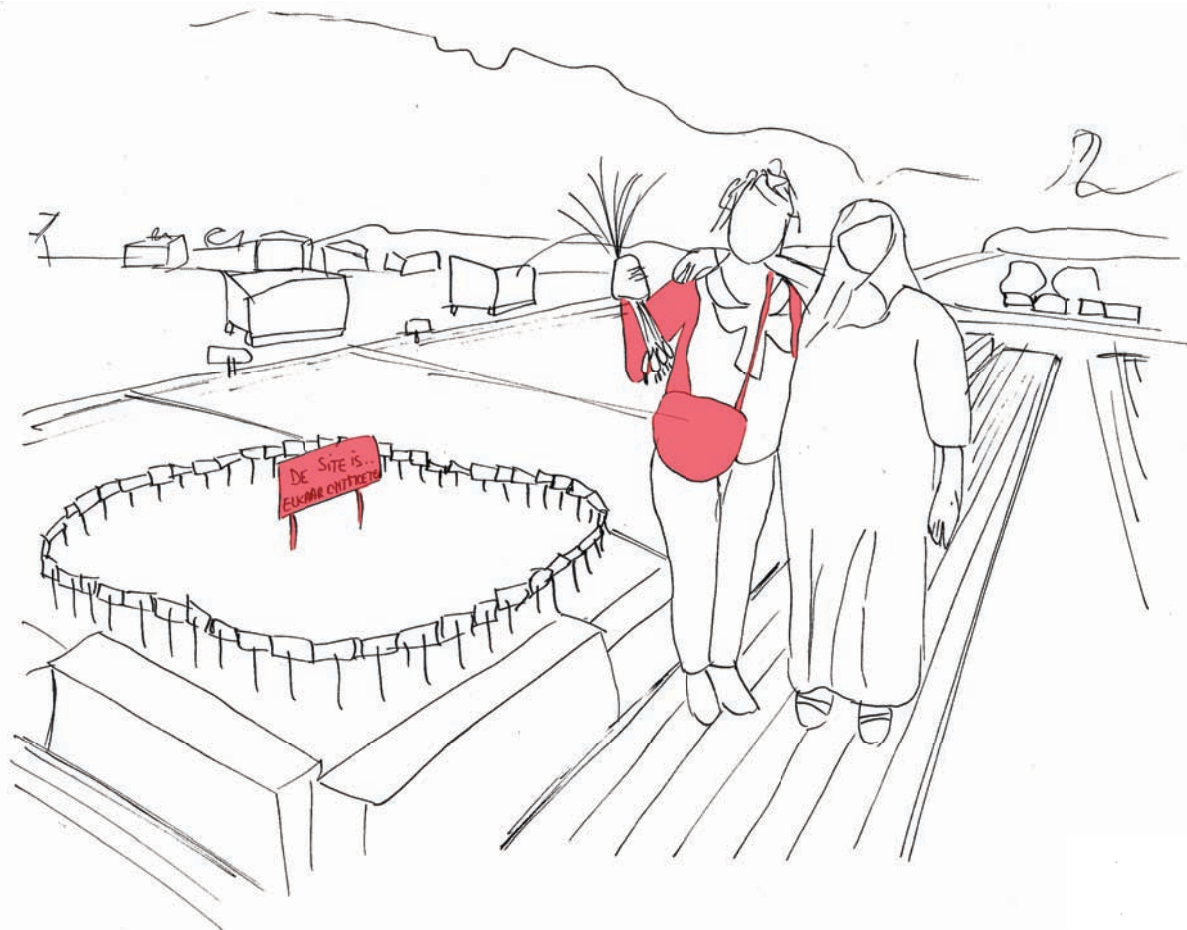
Mijn tuintje gebruikte ik als hulpmiddel om in contact te komen met anderstalige buurtbewoners. Het dient als een soort universele taal, als gelijkmaker op de Site en als aandachtstrekker voor alles wat ik daar doe. Via mijn tuintje lok ik sociaal contact uit omdat ik op deze manier mee op ga in het groepsgebeuren van de volkstuinen.

Mijn plan was om enkele acties te ondernemen in mijn tuintje en op de Site om zo met mensen in contact te komen. Ik kweekte letterlijk 'stilte', noteerde alle namen van de bezitters van een tuintje en gaf ze allemaal een plaatsje in mijn eigen tuin. 'De Site is... elkaar ontmoeten' vond letterlijk plaats in een tuintje van 4m². Samen met enkele kinderen en enthousiaste mama's tekende ik rond alle volkstuintjes mannetjes met krijt en maakte ik bloemen voor in mijn tuintje.

Op een werkdag tikte er iemand op mijn schouders. Mijn buurvrouw gaf mij spontaan 4 pijpajuinen. Ook nodigden enkele mama's mij uit om samen met hen zonnebloemzaadjes te eten op hun bankje. Voor mij is mijn doel bereikt.

Kleef de stilte

Hallo, wij zijn Karlotta, Lien en Sharona. Toen we met de rode stoel onze individuele stilteplek markeerden, kozen Karlotta en Lien beiden de volkstuintjes op de Site en Sharona het pleintje aan Vzw jong.

Na twee weken individueel gewerkt te hebben, besloten we een groepje te vormen omdat onze ideeën bij elkaar aansloten. Observaties op de site toonden het sociale aspect van de plaats aan. Hieruit groeide het idee om de mensen iets bij te brengen over het onderwerp 'Stilte in het Rabot' aan de hand van stickers.

Oorspronkelijk koos Karlotta voor de volkstuintjes als individuele plek omdat het bestuderen van mensen die in hun tuintjes aan het werken zijn rust gaf. “De tuintjes spraken me aan vanwege de open ruimte rondom. Ik zat alleen zonder iets of iemand rond me, met mijn focus op de tuintjes. Ik word me bewust van stilte door het kijken naar de tuintjes en naar de handeling van mensen. Kunnen zitten of plaatsnemen is essentieel voor mijn zoektocht naar de stilte. Door het ontstaan van de groep is het mogelijk om een stilteboodschap mee te geven.”

Lien koos ook voor de volkstuintjes. “Het kijken naar menselijke handelingen brengt me rust. Voor mij is het belangrijk om alleen in groep te zitten. Indien er zich geen mensen rondom mij bevinden, dan geeft dit geen prettig gevoel. Langs de andere kant verwacht ik dat die mensen mij alleen laten en niet tegen mij praten. Algemeen kan gezegd worden dat voor mij stilte individueel gemeenschappelijk is: in gedachten verzonken zijn, maar je toch in een gemeenschap bevinden. Oorspronkelijk was mijn doel om de mensen de stilte te laten ervaren zoals ik ze ervaar, maar na het samenvloeien van de groep is dit verandert in het bijbrengen van een stilte boodschap.”

Sharona haar individuele plek was op het pleintje aan vzw jong. “Die plek sprak mij vooral aan door het zicht over het pleintje, voor mij is stilte focussen en kijken naar wat er gebeurt rondom mij. Ik ben er zelf niet bij betrokken maar kijk gewoon naar wat er gebeurt, spelende kinderen, voorbijgangers,... Mijn doel was om mensen te betrekken bij de stilte, ik wou ze er over laten nadenken, er eens bij ‘stil’ laten staan. Ze kunnen dan zelf hun gedachten rond stilte opschrijven op verschillende manieren.”

Rust - Kijk - Stilte - Ontspan - Geniet - Natuur - Sociaal - Zoek - Innerlijk -
Gemeenschappelijk - Samen stil - Stiltezicht - Fragiliteit - Focus - Wegdromen -
Licht - Zon - Openheid - Cocon - Droom weg - Stilte is... - Sociale stilte - Groen
- Kleur - Onzichtbaar - Zacht geluid - Vrijheid - Geborgenheid - Oneindigheid
- Kleurrijk - Samen zijn - Perspectief - Zichten - Mentaal alleen - Niet praten

Allereerst besloten we om de volkstuintjes nog verder te observeren. Wat maakt het onze ideale stilteplek? Vanuit deze observatie kwamen allerlei woorden naar boven. Ons doel is om onze stilteboodschap(pen) mee te geven aan het Rabot. Om dit te doen, dachten we aan verschillende mogelijkheden: krijtboodschappen op de grond, via mos teksten schrijven, bloemzaadjes, op de naambordjes die er zijn een stilteboodschap schrijven,... We wilden iets dat een tijdje mee zou gaan, iets dat ook doorgegeven kan worden. Uiteindelijk kwamen we uit bij een sticker.

Uiteindelijk probeerden we onze stilteboodschap op een specifieke manier vorm te geven via een kernwoord. Het kernwoord dat eruit sprong is 'sociaal'. Uit onze ervaring kunnen we afleiden dat we stil worden door te kijken naar het sociale gebeuren in het Rabot. We willen de mensen hiervan bewust laten worden. Het woord 'sociaal' wordt een label waar de mensen trots op kunnen zijn. De onderstaande stickers zijn voorbeelden van onze zoektocht naar het ideale label.

(S)TOOL

(S)ocial

(S)ilent

(S)itting

Overschrijden van grenzen

“Mijn idee is ontstaan vanuit het plaatsen van de rode stoel op verschillende plaatsen in het Rabot, waar dat ik ‘Stilte’ ervaar. Ik merkte op dat er op bepaalde plaatsen groepjes mannen samen zaten op een bank. Het sociale aspect kwam hier sterk naar boven. Het zitten op een openbare plaats is typisch voor bepaalde culturen. Opvallend was wel, dat er niet gesproken werd tegen elkaar, maar dat er vooral samen in ‘Stilte’ gezeten werd. Ik ben dit idee verder gaan bestuderen in de woonstraten in de buurt van de Site.”

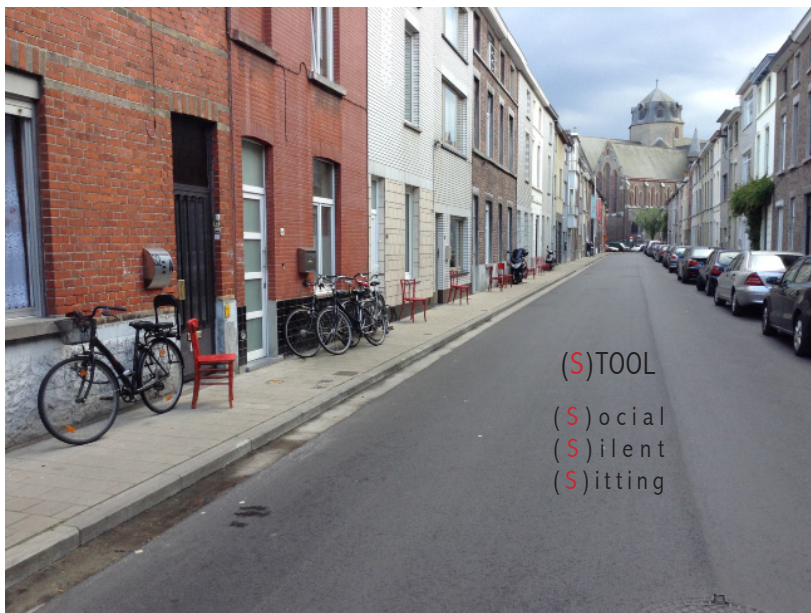

(S)TOOL

(S)ocial

(S)ilent

(S)itting

“Wat het Rabot zo speciaal maakt, is het sociaal engagement, dat gedragen wordt door diverse culturen. Hierdoor ontstaat een unieke beleving, die mensen kan aanzetten tot communicatie over de grenzen heen. Etnische grenzen, fysische grenzen, taalgrenzen, religieuze grenzen, ... Soms lijken bepaalde grenzen onoverbrugbaar, maar ik denk dat een goed gekozen ‘tool’ de communicatie kan doen aanscherpen, om op die manier de mensen ‘Stilte’ te laten ervaren of te laten herbeleven.”

(S)Thomas

(S)TOOL

(S)ocial

(S)ilent

(S)itting

Interactie in de Vlotstraat

Miss Silence